O‘QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA TA’LIM MUASSASASINING O‘RNI

Kurbonova Shoxsanam Abdugani qizi
E-mail: sanamkurbanova4@gmail.com

Received: 22.10.2025
Revised: 23.10.2025
Accepted: 24.10.2025

Kalit so’zlar:
vatanparvarlik, ta'lim muassasasi, ta'lim, pedagogik faoliyat, milliy qadriyatlar, interfaol metodlar, guruh faoliyati, madaniy-madaniy tadbirlar, individual ish, pedagogik nazorat.

Keywords:
patriotism, educational institution, education, pedagogical activity, national values, interactive methods, group activities, cultural events, individual work, pedagogical supervision.

Ключевые слова:
патриотизм, образовательное учреждение, воспитание. патриотизм, образовательное учреждение, воспитание, педагогическая деятельность, национальные ценности, интерактивные методы, групповые занятия, педагогический контроль.

Annotatsiya. Ushbu ishda o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayonida ta’lim muassasasining ahamiyati va roli tahlil qilinadi. Tadqiqotda ta’lim muassasasi pedagogik tizimi, tarbiyaviy faoliyatning metod va usullari, shuningdek, o‘quvchilarni milliy va madaniy qadriyatlar asosida shakllantirish yo‘llari o‘rganiladi. Ishda o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini uyg‘otishda ota-ona, jamiyat va ta’lim muassasasi o‘rtasidagi hamkorlikning muhimligi ta’kidlanadi.
vatanparvarlik, ta’lim muassasasi, tarbiya, pedagogik faoliyat, milliy qadriyatlar, interaktiv metodlar, guruhli mashg‘ulotlar, madaniy tadbirlar, individual ish, pedagogik nazorat.

Annotation. This study analyzes the role of educational institutions in fostering patriotism among students. The research examines the pedagogical system of the institution, methods and techniques of educational activities, and ways to cultivate students’ understanding of national and cultural values. The importance of collaboration between parents, society, and the educational institution in nurturing a sense of patriotism is emphasized.

Аннотация. В данной работе анализируется роль образовательного учреждения в воспитании учеников в духе патриотизма. Исследуются педагогическая система образовательного учреждения, методы и формы воспитательной работы, а также пути формирования у учащихся национальных и культурных ценностей. Подчеркивается важность сотрудничества между родителями, обществом и образовательным учреждением для развития чувства патриотизма у учеников.

Kirish. O‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi kunda ta’lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi, chunki milliy g‘oya va qadriyatlarni avlodlarga yetkazish orqali jamiyatning barqaror rivoji ta’minlanadi, shu bois ta’lim muassasalari pedagogik jarayonlarda vatanparvarlikni shakllantirishga alohida e’tibor qaratishi zarur, bu jarayonda o‘quvchilarni o‘z vatani, millati va tarixiga hurmat ruhida tarbiyalash, ularni ijtimoiy va madaniy qadriyatlar bilan tanishtirish, shuningdek, turli innovatsion va interaktiv metodlar orqali vatanparvarlik tuyg‘usini mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi, shuning uchun mazkur ishda o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda ta’lim muassasasining o‘rni, metod va usullari, hamda pedagogik faoliyatning samaradorligini aniqlashga qaratilgan tadqiqot olib borildi. O‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash nafaqat milliy g‘oya va qadriyatlarni avlodlarga yetkazish, balki jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va milliy birdamligini ta’minlashning muhim vositasi hisoblanadi, shu sababli ta’lim muassasalarida tarbiyaviy jarayonlarni samarali tashkil etish, o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini uyg‘otish va mustahkamlash bugungi kunda pedagogik faoliyatning ustuvor vazifalaridan biri bo‘lib qolmoqda, bu jarayonda pedagogik tizimning sifatli ishlashi, innovatsion va interaktiv metodlarning joriy etilishi, milliy va madaniy qadriyatlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish, shuningdek, ota-ona va jamiyat bilan uzviy hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi, shuning uchun mazkur ishda o‘quvchilarda vatanparvarlik ruhini shakllantirishda ta’lim muassasasining o‘rni, pedagogik faoliyat metodlari va samaradorligi, shuningdek, amaliy tajribalar asosida natijalarning tahlili keltiriladi va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Adabiyotlar tahlili. Abdullayeva, N. (2018) o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning pedagogik asoslarini tahlil qilib, pedagogik jarayonda interaktiv metodlar va milliy qadriyatlarni integratsiyalashgan shaklda o‘quv jarayoniga kiritish ahamiyatini ko‘rsatadi [1]. Karimov, S. (2019) ta’lim muassasasida tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etish metodikasini o‘rganib, o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bo‘yicha amaliy tajribalar, so‘rov va kuzatuv metodlari, ota-ona va jamiyat bilan hamkorlik usullarini tahlil qiladi [2]. Rakhimova, D. (2020) milliy va madaniy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlar bo‘yicha interaktiv darslar, guruhli mashg‘ulotlar va ijodiy faoliyatlar samaradorligini ilmiy asosda bayon qiladi [3]. Tursunov, A. (2021) pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy texnologiyalar yordamida o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini rivojlantirishda kreativ metodlarning rolini tahlil qiladi [4]. Xudoyberdiyev, R. (2022) psixologik testlar, so‘rovnomalar va kuzatuvlar orqali o‘quvchilarning vatanparvarlik tuyg‘usi darajasini aniqlab, ta’lim muassasasi pedagogik tizimi orqali uni mustahkamlash yo‘llarini tahlil qiladi [5].

Materiallar va usullar. Tadqiqot jarayonida o‘quvchilarning vatanparvarlik tuyg‘usini aniqlash uchun so‘rovnomalar, intervyular, kuzatuvlar va test metodlaridan foydalangan holda sifat va miqdoriy ma’lumotlar yig‘ildi, shuningdek, pedagogik tajriba asosida tarbiyaviy mashg‘ulotlar va guruhli faoliyatlar tashkil etildi, material sifatida birinchi va ikkinchi sinf o‘quvchilari, ularning ota-onalari va pedagoglar jalb

qilindi, tadqiqot metodlari sifatida pedagogik kuzatuv, psixologik testlar, so‘rovnomalar, amaliy mashg‘ulotlar, tahliliy va solishtirma metodlar keng qo‘llanildi, bu orqali o‘quvchilarda vatanparvarlikni rivojlantirishning samarali strategiyalari aniqlanib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

1-Jadval. O‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik faoliyat va metodlarning samaradorligi

Pedagogik faoliyat turi	Qo‘llanilgan metodlar	O‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi samaradorligi (%)	Izoh
Tarbiyaviy darslar	Ma’ruza, interaktiv mashg‘ulotlar	85	Milliy qadriyatlar va tarixiy voqealarni o‘rgatishda samarali
Guruhli mashg‘ulotlar	Rolli o‘yinlar, muammoli vazifalar	78	Jamoaviy ish orqali vatanparvarlik tuyg‘usini mustahkamlash
Madaniy tadbirlar	Ekskursiya, bayram tadbirlari	82	Milliy madaniyat va an’analarni amaliy faoliyat bilan bog‘lash
Individual faoliyat	Loyihalar, ijodiy ishlar	75	Shaxsiy hissiyot va ijod orqali vatanparvarlikni rivojlantirish
Pedagogik nazorat	So‘rov, testlar	80	Vatanparvarlik tuyg‘usining darajasini aniqlash va kuzatish

Jadval o‘quvchilarda vatanparvarlik ruhini shakllantirishda turli pedagogik faoliyat turlarining samaradorligini ko‘rsatadi, bunda tarbiyaviy darslar, guruhli mashg‘ulotlar, madaniy tadbirlar, individual ishlar va pedagogik nazorat asosiy faoliyat turlari sifatida kiritilgan, har bir faoliyat turi uchun qo‘llanilgan metodlar batafsil ko‘rsatilgan va ularning vatanparvarlik tuyg‘usini rivojlantirishdagi samaradorligi foizlarda ifodalangan, masalan, tarbiyaviy darslar orqali ma’ruza va interaktiv mashg‘ulotlar yordamida milliy qadriyatlar va tarixiy voqealarni o‘rgatishda samaradorlik yuqori bo‘lib, guruhli mashg‘ulotlarda rolli o‘yinlar va muammoli vazifalar orqali jamoaviy ishni rag‘batlantirish va vatanparvarlik tuyg‘usini mustahkamlash ko‘zlangan, madaniy tadbirlar ekskursiya va bayram tadbirlari orqali milliy madaniyat va an’analarni amaliy faoliyat bilan bog‘lashga xizmat qiladi, individual ishlar loyihalar va ijodiy mashg‘ulotlar orqali shaxsiy hissiyot va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirib, vatanparvarlikni chuqurlashtiradi, pedagogik nazorat esa so‘rovlar va testlar yordamida o‘quvchilarning vatanparvarlik tuyg‘usi darajasini aniqlash va kuzatishda muhim rol o‘ynaydi, shu tariqa jadval

ta’lim muassasasidagi tarbiyaviy jarayonlarni samarali tashkil etishda har bir pedagogik faoliyat turi va metodning ahamiyatini aniq ko‘rsatib beradi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirishda ta’lim muassasasining faol ishtiroki, interaktiv va ijodiy metodlardan foydalanish, milliy va madaniy qadriyatlarni integratsiyalashgan shaklda o‘quv jarayoniga kiritish muhim ahamiyat kasb etadi, shuningdek, ota-ona va jamiyat bilan hamkorlik ta’lim jarayonining samaradorligini oshiradi, kuzatuv va test natijalari o‘quvchilarning ko‘pchiligida milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar va vatanga muhabbatni mustahkam shakllantirganini ko‘rsatdi, pedagogik tajriba esa interaktiv darslar va guruhli mashg‘ulotlar orqali vatanparvarlikni amaliy faoliyat bilan bog‘lash, liderlik va jamoaviy mas’uliyatni rivojlantirishda samarali ekanligini tasdiqladi, shu bilan birga, o‘quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish orqali vatanparvarlikni yanada chuqurlashtirish mumkinligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirishda ta’lim muassasasining roli juda katta bo‘lib, turli pedagogik faoliyat turlari va metodlarning uyg‘unligi muhim ahamiyatga ega, kuzatuvlar va test natijalari o‘quvchilarning ko‘pchiligida milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar va madaniyatga hurmatni shakllantirganini ko‘rsatdi, tarbiyaviy darslar va interaktiv mashg‘ulotlar o‘quvchilarda vatanparvarlikni rivojlantirishda eng samarali vositalardan biri sifatida aniqlanib, guruhli mashg‘ulotlar rolli o‘yinlar va muammoli vazifalar orqali jamoaviy ishni rag‘batlantirganligi, madaniy tadbirlar ekskursiya va bayram tadbirlari orqali milliy an’analarni amaliy faoliyat bilan bog‘lagani, individual loyihalar va ijodiy mashg‘ulotlar o‘quvchilarning shaxsiy hissiyotlarini rivojlantirishga xizmat qilgani, pedagogik nazorat esa vatanparvarlik tuyg‘usi darajasini aniqlash va kuzatishda muhim vosita bo‘lgani aniqlanishi tadqiqotning amaliy ahamiyatini oshirdi, shu bilan birga, ota-ona va jamiyat bilan uzviy hamkorlik ta’lim jarayonining samaradorligini yanada mustahkamlashga xizmat qilishi, pedagogik tizim va metodlarni to‘g‘ri tanlash orqali o‘quvchilarda milliy qadriyatlarni chuqurroq shakllantirish imkonini berishi, shuningdek, pedagogik tajriba natijalari interaktiv va ijodiy mashg‘ulotlarni vatanparvarlikni amaliy faoliyat bilan bog‘lashda samarali ekanligini tasdiqladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda ta’lim muassasasining roli katta va strategik ahamiyatga ega, pedagogik tizim, metod va usullarni to‘g‘ri tanlash, interaktiv va amaliy mashg‘ulotlarni joriy etish, ota-ona va jamiyat bilan uzviy hamkorlik ta’lim jarayonini samarali qiladi, shu orqali o‘quvchilar milliy qadriyatlar, tarixi va madaniyatga hurmat ruhida tarbiyalanadi, natijada ularning vatanparvarlik tuyg‘usi mustahkamlanadi va jamiyatning ijtimoiy barqarorligi hamda milliy birdamligi ta’minlanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda ta’lim muassasasining roli katta va strategik ahamiyatga ega, pedagogik tizim va faoliyatni to‘g‘ri tashkil etish, tarbiyaviy mashg‘ulotlarda interaktiv va amaliy metodlardan foydalanish, guruhli va individual ishlarni uyg‘unlashtirish hamda ota-ona va jamiyat bilan uzviy hamkorlik ta’lim jarayonining

samaradorligini oshiradi, shuningdek, o‘quvchilarda milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar va madaniyatga hurmat ruhini shakllantiradi, pedagogik nazorat va so‘rovlar orqali esa vatanparvarlik tuyg‘usining darajasi aniqlanib, uni yanada rivojlantirish imkoniyati yaratiladi, natijada ta’lim muassasasi o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini mustahkamlashda markaziy o‘rin tutadi va jamiyatning milliy birdamligi, ijtimoiy barqarorligi va madaniy merosni avlodlarga yetkazishda muhim rol o‘ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullayeva, N. O‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning pedagogik asoslari. – Tashkent: Pedagogika, 2018.
2. Karimov, S. Ta’lim muassasasida tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etish metodikasi. – Samarkand: Ilm, 2019.
3. Rakhimova, D. Milliy va madaniy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlar. – Tashkent: Fan va Ma’rifat, 2020.
4. Tursunov, A. Pedagogik innovatsiyalar va tarbiyaviy jarayon. – Bukhara: Ma’rifat, 2021.
5. Xudoyberdiyev, R. O‘quvchilarda vatanparvarlikni shakllantirishning psixologik va ijtimoiy asoslari. – Tashkent: Ilmiy Nashr, 2022.